

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till naturvårdslag och till ändring av vissa lagar som har samband med den

Till miljöutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till naturvårdslag och till ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 76/2022 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande till miljöutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsdirektör Johanna Korpi, miljöministeriet
- lagstiftningsråd Pasi Kallio, miljöministeriet
- miljöråd Esko Hyvärinen, miljöministeriet
- miljöråd Hanna-Leena Keskinen, miljöministeriet
- lagstiftningsråd Leila Suvantola, miljöministeriet
- förstråd Erno Järvinen, jord- och skogsbruksministeriet
- specialsakkunnig Antti Leinonen, jord- och skogsbruksministeriet
- regeringsråd Vilppu Talvitie, jord- och skogsbruksministeriet
- forskningschef Riikka Venesjärvi, Naturresursinstitutet
- markanvändningschef Antti Maukonen, Forststyrelsen
- strategichef Jussi Päivinen, Forststyrelsen
- vice ordförande, docent Liisa Kulmala, Naturpanelen
- överinspektör Stella From, Finlands miljöcentral
- jurist Anna-Rosa Asikainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- skogsdirektör Karoliina Niemi, Skogsindustrin rf
- ordförande Harri Hölttä, Finlands naturskyddsförbund rf
- organisationschef Teemu Simenius, Finlands Jägarförbund
- expert Jussi Lähde, Latitude 66 Cobalt Oy
- fackboks författare Seppo Vuokko.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Livsmedelsverket
- Kajanalands förbund

Utlåtande JsUU 30/2022 rd

- Finlands viltcentral
- Klimatpanelen
- Finlands miljöcentral
- Österbottens förbund
- Egentliga Finlands förbund
- forskningsenheten BIOS
- Gruvindustri rf
- Centralförbundet för Fiskerihushållning
- Jordägarnas Förbund
- Natur och Miljö rf
- Renbeteslagsföreningen
- Finlands Sågindustri rf
- Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf
- Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf
- Lantmäteriverket
- referendarieråd Susanna Wähä, riksdagens justitieombudsmans kansli
- Senior Advisor for International Affairs Johan Svalby, Nordisk Jägarsamvirke.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt om naturvårdslagen och dess bakgrund

Regeringen föreslår att det stiftas en ny naturvårdslag och att den gällande naturvårdslagen från 1997 samtidigt upphävs. Genom 1997 års naturvårdslag ersattes Finlands första naturvårdslag, som trädde i kraft 1923. I och med stiftandet av den första naturvårdslagen för nästan hundra år sedan inleddes inrättandet av olika statliga naturskyddsområden och naturminnesmärken. Syftet med den nu aktuella reformen är att genomföra regeringsprogrammets mål att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden i Finland. Målet ska uppnås bland annat genom en utvidgning av naturskyddsplaneringens verkningsfullhet genom att stärka dess rättsliga grund och öka växelverkan i beredningen, utvidga det rättsliga skyddet för naturtyper och arter som är i behov av skydd, främja kompensation för försämringar av naturvärden samt stärka hanteringen av den naturinformation som behövs vid bedömningen av skyddsåtgärderna. Lagförslaget innebär också att en princip om ekologisk kompensation införs i naturvårdslagstiftningen och att klimatförändringens betydelse och samband med naturvärden erkänns.

Skydd av naturtyper enligt naturvårdslagen

Enligt 64 § i den föreslagna naturvårdslagen utfärdas bestämmelser om hotade naturtyper genom förordning av statsrådet. Förfarandet är nytt och det har enligt jord- och skogsbruksutskottet mycket betydande indirekta konsekvenser för markägarens rättsliga ställning och egendomsskyddet som tryggas i grundlagen. Som det konstateras i propositionsmotiven har miljöministeriet för avsikt att föreskriva att cirka 80 naturtyper är hotade. Enligt jord- och skogsbruksministeriets uppskattning uppgår arealen för de arter som ska klassificeras som hotade till över 2 miljoner hektar. Största delen av dessa områden används för skogsbruk. Propositionen är förknippad med en

Utlåtande JsUU 30/2022 rd

betydande risk för att områden som definieras som hotade naturtyper de facto faller utanför det ekonomiska nyttjandet eftersom virkesköpare sannolikt inte köper virke från dessa områden. Enligt propositionen har det inte några direkta rättsverkningar att en naturtyp föreskrivs som hotad, och således är klassificeringen av hotade naturtyper inte heller förknippad med någon ersättningskyldighet för staten.

Den föreslagna 67 § i naturvårdslagen innehåller bestämmelser om ett slags automatiskt skydd (67 §, förbud mot att försämra strikt skyddade naturtyper). De naturtyper som anges i bestämmelsen (serpentinberg och block- och grusfält inom serpentinbergsområden samt öppna kustdyner) är skyddade direkt med stöd av lagen utan myndighetsbeslut. När det inte fattas något separat beslut om skydd och begränsning av naturtypen, har markägaren inte heller möjlighet att överklaga beslutet. Förslaget försvagar således markägarens rättsskydd.

I 66 § i förslaget till naturvårdslag föreslås motsvarande bestämmelser om skydd av naturtyper genom avgränsningsbeslut som i den gällande naturvårdslagen. När skyddet av naturtyper har rättsverkningar förutsätter det i regel att markägaren hörs och att myndigheten fattar ett beslut om avgränsning. Utskottet påpekar att förfarandet med avgränsningsbeslut, som motsvarar den gällande lagen, är tydligt och i tillräcklig utsträckning tryggar markägarens rättigheter. När ett beslut om avgränsning också inbegriper att markägaren ska höras, har markägaren i regel tillräckliga uppgifter för att ett ersättningsförfarande ska kunna inledas. När förfarandet med avgränsningsbeslut är förenat med statens ersättningsskyldighet leder förfarandet oundvikligen också till en inbördes jämförelse av potentiella naturtyper som ska skyddas och en utredning av objektens naturvärden och därmed till en ändamålsenlig användning av statliga medel. Skyddsbeslut som fattats utan beslut om avgränsning kan inte heller beaktas i statistiken över skyddsområdenas areal.

Också förfarandet med avgränsningsbeslut är förknippat med situationer som är utmanande med tanke på markägarens rättsskydd. Exempelvis finns det solexponerade sluttningar i åsskogar motsvarande en areal på ungefär 100 000 hektar, men enligt propositionsmotiven är högst 2 000 hektar av områdena representativa och föreslås således direkt bli skyddade med stöd av lagen. Dessutom måste det påpekas att enligt propositionsmotiven gäller beslutet om avgränsning inte enbart sådana naturtyper som avses i 66 §. I propositionsmotiven konstateras följande: ”Det är skäl att se över hur förekomsterna av naturtyper ska bestämmas för att en tillräckligt omfattande ekologisk helhet ska täckas och resultatet bör tas in i en förordning för att naturtypens karakteristiska drag ska tryggas på lång sikt, också med beaktande av det föränderliga klimatet. Den allmänna principen bör vara att skapa en funktionell ekologisk helhet för att terrängformationerna och vattenushållningen samt de partier av naturtypens omedelbara närmiljö som eventuellt utvecklas naturligt eller kan återställas ska beaktas.”

Skydd av naturtyper enligt vattenlagen

Genom den föreslagna ändringen av 2 kap. 11 § i vattenlagen utökas skyddet för naturtyper med bland annat kalkrika tjärnar, källområden och annanstans än i landskapet Lappland belägna bäckar. Sådana bäckar finns det med en sammanlagd längd på över 5 000 kilometer. Enligt vattenlagen betalas inga ersättningar. Sådant skydd som avses med försämringsförbudet i vattenlagen är utmanande för skogsbruket också därför att skyddet direkt baserar sig på en bestämmelse i lag, det vill säga att det inte krävs något separat avgränsningsbeslut av en myndighet för att skyddet ska

Utlåtande JsUU 30/2022 rd

gälla. Den som inleder ett projekt ska på förhand utreda om projektet kommer att genomföras i ett område som omfattas av skyddet eller om dess verkningar sträcker sig till ett sådant område. När det gäller kalkrika tjärnar kan markägaren inte identifiera naturtypen utan undersökningar, och källområden på till och med flera hektar kan vara svåra att identifiera särskilt under torra perioder.

Skyddet av naturtyperna bäckar och rännilar enligt vattenlagen gäller vattenmiljön. Enligt motiveringen påverkar skyddet av naturtyper enligt vattenlagen i princip inte markanvändningen utanför vattendragsfåran eller till exempel skogsbehandlingsåtgärder på sådana marker. Den närmaste omgivningen kring bäckar i naturtillstånd och i ett tillstånd som påminner om naturtillstånd är dessutom sådana som också enligt skogslagen är synnerligen viktiga livsmiljöer. I samband med NTM-centralernas tillsynspraxis har man dock bildat skydds zoner kring bäckarna. I motsats till bedömningen enligt propositionsmotiven har det föreslagna skyddet av bäckar konsekvenser för skogsbruket. I och med utvidgningen av skyddet för naturtyper enligt vattenlagen bör särskild uppmärksamhet fästas vid en enhetlig tillsynspraxis och vid genomförandet av den princip som nämns i motiveringen till lagen.

Särskilt viktiga livsmiljöer enligt 10 § i skogslagen är omedelbara närmiljöer för källor, bäckar, sådana rännilar som bildar bäddar för fortgående rinnande vatten och tjärnar på högst 0,5 hektar, när de kännetecknas av särskilda vegetationsförhållanden och mikroklimat som beror på närheten till vatten och träd- och buskskiktet. För att ett naturobjekt ska vara en särskilt viktig livsmiljö enligt skogslagen förutsätts dock att området är litet eller av mindre betydelse i skogsbrukshänseende (fyra procent av det omsättningsbara trädbeståndets värde eller mindre än 3 000 euro). I vattenlagen finns ingen sådan begränsning, vilket innebär att de föreslagna bestämmelserna utvidgar skyddet till att även gälla andra områden än små områden och områden som är av liten ekonomisk betydelse. I vissa fall kan skyddet också gälla sådana delar av bäckar som inte är i naturtillstånd. Dessutom beaktas naturtyperna enligt vattenlagen redan nu i jämförelsen av intressen som anknyter till tillståndsförfarandet enligt vattenlagen.

Artskydd kombinerat med sommaravverkning och skydd av bon

För skogsbruket är det av central betydelse huruvida bestämmelserna i den föreslagna 72 § i naturvårdslagen kan tolkas så att laglig skogsbruksverksamhet anses medföra att man avsiktligt stör eller till och med dödar olika djurarter, främst fåglar. I samband med förhandlingarna mellan jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet antecknades följande i motiveringen till paragrafen: ”Syftet med till exempel bedrivande av jord- och skogsbruk, utnyttjande av andra naturresurser eller byggande är inte att störa eller döda fridlysta arter eller att skada fåglarnas bon och ägg. Vid bedömningen av förbudet mot störande beaktas även arten av den störande verksamheten. För beaktandet av naturvärden från fall till fall bland annat som stöd för skogsbruket har det utarbetats anvisningar för aktörerna inom branschen, genom vilka fågelbeståndet i ekonomiskogor kan beaktas i samband med skogsvården”.

Enligt det föreslagna 72 § 1 mom. och enligt artikel 5 i fågeldirektivet är det förbjudet att avsiktligt skada eller flytta fåglarnas bon. Ordalydelsen i dessa bestämmelser innehåller i sig ingen direkt skrivning om att förbudet i fråga endast gäller häckningstiden, men enligt tillämpnings- och rättspraxis i fråga om den gällande naturvårdslagen har förbudet i regel tolkats gälla häckningstiden. Bakgrunden till detta är att man vill trygga fåglarnas häckningsro och därmed betona vik-

Utlåtande JsUU 30/2022 rd

ten av en lyckad häckning för fåglarnas livscykel. Enligt bestämmelserna är det förbjudet att avsiktligt störa fåglar, i synnerhet under förökningstiden. Europeiska unionens domstol har dock i sitt avgörande (C-252/85) konstaterat att förbuden i artikel 5 punkt b och c i fågeldirektivet ska tillämpas utan tidsbegränsning. Ett oavbrutet skydd av fåglarnas livsmiljö är enligt domstolen nödvändigt, eftersom många arter återanvänder bon som byggts under tidigare år, och att begränsa skyddet till att gälla endast en viss tidsperiod är således inte förenligt med förbudet i direktivet. De arter som omfattas av det i 3 mom. avsedda förbud som gäller året om fastställs genom förordning. Utöver de stora rovfåglar som definieras i 75 § 1 mom. finns det i praktiken uppskattningsvis omkring 20 arter som omfattas av tillämpningsområdet för förbudet, såsom smålommen, kungsfiskaren, råkan, skarven, fjällvråken, jaktfalken och vissa andra rovfåglar.

Enligt jord- och skogsbruksutskottet motsvarar den föreslagna 72 § i naturvårdslagen i stor utsträckning de gällande bestämmelserna om avverkning under häckningstiden, men stärker i viss mån fåglarnas skydd under häckningen. Skogsåtgärdernas tillåtlighet är i sista hand beroende av den bedömning som görs i det enskilda fallet. I bedömningen beaktas bland annat tidpunkten för åtgärderna, skogsområdets särdrag och informationen om fågelbeståndet i området.

Frivillig ekologisk kompensation

Under beredningen av förslaget till naturvårdslag har det framförts krav på att ekologisk kompensation ska införas i undantagsloven enligt naturvårdslagen och i vidare bemärkelse i projekt där man inte kan undvika att naturvärdena försämras. För skogsbrukets del rör det sig antagligen om sluthuggningar. Förslaget innebär att förfarandet med anmälning om användning av skog i sin nuvarande form slopas och att man övergår till avverkningstillstånd, eftersom den föreslagna skyldigheten inte kan kopplas till anmälningsförfarandet. Utskottet anser att skogsbruket inte bör övergå till tillståndsplikt för avverkningar.

Undantag från bestämmelserna om artskydd (85 och 86 §) och besvär rätt

I förslaget till naturvårdslag ingår inte alla de möjligheter till undantag som habitatdirektivet och fågeldirektivet möjliggör (till exempel undantaget i artikel 9.1 c i fågeldirektivet ”för att under strängt kontrollerade förhållanden och på selektiv grund tillåta fångst, hållande i fångenskap eller annan förnuftig användning av vissa fåglar i litet antal”). Den formulering som föreslås i lagen tillåter till exempel inte förnuftig användning av fåglar som dödats med stöd av undantagslov, och regionalt undantagslov tillåter endast att fåglarna störs. Motiveringen till att möjligheten att använda fåglar som dödats lämnas utanför bestämmelserna om undantagslov i naturvårdslagen är enligt propositionen att grunden för fångst och användning av fåglar inte anses vara nödvändig när det gäller naturvårdslagens tillämpningsområde. Riksdagen har förutsatt att förnuftig användning av vitkindad gås tillåts och att detta tas in i lagen. Enligt utredning till utskottet är de sammanslutningar som har anfört besvär i ärenden som gäller undantagslov enligt 31 § och 48 § 2 mom. inte nödvändigtvis sådana sammanslutningar som besvär rätten ska gälla. Därför finns det skäl att precisera detta i lagen.

I flera paragrafer (till exempel 68 §, undantag från förbudet mot att förstöra och försämra naturtyper) ställs det som villkor för beviljande av undantagslov att det inte finns något tekniskt och ekonomiskt genomförbart alternativ, vilket enligt jord- och skogsbruksutskottet skärper förutsätt-

Utlåtande JsUU 30/2022 rd

ningarna för beviljande av undantagslov jämfört med den gällande lagen. Det förblir till exempel oklart när kostnaderna kan anses vara så höga att alternativet i fråga inte kan anses ekonomiskt genomförbart.

Konsekvensbedömning

Konsekvenserna har närmast bedömts utifrån frågor som gäller biologisk mångfald. Vid lagberedningen bör man utreda och beakta alla omständigheter som hänför sig till den totala hållbarheten i användningen och värden av naturresurser. De ekonomiska konsekvenserna har till största del bedömts utifrån de direkta konsekvenserna för markägarna och det ökade behovet av resurser för naturvårdsförvaltningen.

I propositionens avsnitt om de ekonomiska konsekvenserna konstateras att propositionen inte bedöms ha några särskilt betydande konsekvenser för hushållens ekonomiska ställning. De viktigaste ekonomiska konsekvenserna för markägarna gäller i praktiken begränsningarna till följd av skyddet av naturtyper och arter samt situationer som involverar behov av inlösnings. Konsekvenserna för markägarnas ekonomiska ställning blir enligt bedömningen i regel rätt små, eftersom staten är skyldig att ersätta de betydande olägenheter som åtgärderna enligt den föreslagna lagen orsakar. När det gäller stärkandet av skyddet för naturtyper anges det särskilt i propositionen att reformen kan medföra extra kostnader för miljöförvaltningen, markägarna och verksamhetsutövarna. Enligt förslaget ska hotade naturtyper i fortsättningen fastställas genom förordning. Förteckningen i förordningen och den informativa bestämmelse om beaktande av hotade naturtyper som kompletterar förteckningen har dock inga rättsverkningar som baserar sig direkt på naturvårdslagen och således inte heller några direkta ekonomiska konsekvenser. Eftersom den föreslagna naturvårdslagen inte har några rättsverkningar som direkt anknyter till hotet mot en naturtyp, utan effekterna uppstår genom efterfrågan på marknaden, krävs det att markägarna tål att skogstillgångarnas värde minskar avsevärt. Det rör sig om en betydande värdeminskning. Det föreslagna skyddet av naturtyper enligt vattenlagen tillåter inte utbetalning av ersättningar, vilket innebär att ansvaret för skyddet på ett omfattande sätt överförs till markägaren utan ersättning.

I de ekonomiska konsekvensbedömningarna nämns inte konsekvenserna för olika branscher, såsom jord- och skogsbruket samt indirekt region- och samhällsekonomin. Vid beredningen borde det ha gjorts en mer omfattande bedömning av förslagets direkta och indirekta konsekvenser bland annat för acceptansen för naturvård, egendomsskyddet, förutsättningarna att bedriva näringsverksamhet samt de offentliga samfundens skatteintäkter. I detta sammanhang borde man särskilt ha bedömt vilka kumulativa konsekvenser ett minskat skogsbruk har för skogssektorns värdekedja och för samhällsekonomin samt export- och skatteinkomsterna. Dessutom borde man på motsvarande sätt ha bedömt i synnerhet de ekonomiska förluster som den minskade möjligheten till strandbyggen medför.

Jord- och skogsbruksutskottet påpekar följande:

— De föreslagna 64 och 65 § bör inte tas in i naturvårdslagen, utan de bör strykas helt och hållet.

Utlåtande JsUU 30/2022 rd

— Förfarandet med beslut om avgränsning (66 §) ska också i fortsättningen vara det enda sättet att skydda naturtyper i naturvårdslagen. De behov av att utvidga skyddet av naturtyper som identifierades vid beredningen av naturvårdslagen ska tillgodoses utifrån denna paragraf.

— Den föreslagna 78 § om beaktande av hotade arter måste strykas helt och hållet på samma grunder som nämns ovan.

— De naturtyper (serpentinberg, block- och grusfält inom serpentinområden samt öppna kustdyner) som föreslås i 67 § i naturvårdslagen kan skyddas genom ett förfarande med avgränsningsbeslut.

— Informativa anvisningar ska inte införas i lag. Om man i lagstiftningen vill utveckla frågor som gäller hotade naturtyper, måste exakta bestämmelser om detta införas i lagarna i fråga. Det här innebär inte att frågan preciseras i naturvårdslagen, utan uttryckligen direkt i till exempel vattenlagen, miljöskyddslagen eller lagstiftningen om planläggning. I dessa lagar finns bestämmelser om tillståndsprocesserna och andra motsvarande förfaranden, till vilka man nu med hjälp av naturvårdslagen vill koppla skyldigheten att beakta hotade naturtyper. Naturvårdslagen är inte alls rätt plats för denna typ av reglering.

— Det finns inget behov av att ta in bäckar i 2 kap. 11 § i vattenlagen.

— Kalkrika tjärnar och källområden lämpar sig bättre för att skyddas genom förfarandet med avgränsningsbeslut enligt 66 § i naturvårdslagen än genom skyddet för naturtyper enligt vattenlagen på grund av svårigheterna med att i praktiken identifiera dessa objekt. Ändringsförslaget behövs inte i fråga om bäckar, eftersom det redan finns tillståndsbestämmelser i vattenlagen som tryggar samma sak. Skyddet av naturtyper enligt vattenlagen, som är ett automatiskt skydd, är inte lämpligt för kalkrika tjärnar och källområden på grund av svårigheterna att identifiera dessa objekt.

— Naturvårdslagen, inklusive det regionala undantaget enligt 86 §, ska innehålla alla de grunder för undantag som anges i fågeldirektivet, även förnuftig användning.

I andra ärenden än sådana som gäller ersättning samt undantagslov som avses i 31 § och 48 § 2 mom. föreligger enligt 136 § i lagförslaget besvärsmått även för sådana registrerade lokala och regionala sammanslutningar vars syfte är att främja naturvården eller miljövården. Vid anförande av besvär ska det innan besvaren godkänns påvisas att sammanslutningen har faktisk etablerad verksamhet i området.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande JsUU 30/2022 rd

Helsingfors 25.11.2022

ordförande Anne Kalmari cent
vice ordförande Ritva Elomaa saf
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Satu Hassi gröna
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Mikko Lundén saf
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Anders Norrback sv
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Juha Pylväs cent
medlem Arto Satonen saml (delvis)
medlem Jenna Simula saf
medlem Peter Östman kd
ersättare Tiina Elo gröna
ersättare Mikko Savola cent.

Sekreterare var

utskottsråd Tuire Taina.

Utlåtande JsUU 30/2022 rd Avvikande mening 1

Avvikande mening 1

Motivering

Allmänt om naturvårdslagen och dess bakgrund

Regeringen föreslår att det stiftas en ny naturvårdslag och att den gällande naturvårdslagen från 1997 samtidigt upphävs. Genom 1997 års naturvårdslag ersattes Finlands första naturvårdslag, som trädde i kraft 1923. I och med stiftandet av den första naturvårdslagen för nästan hundra år sedan inleddes inrättandet av olika statliga naturskyddsområden och naturminnesmärken. Syftet med den nu aktuella reformen är att genomföra regeringsprogrammets mål att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden i Finland. Målet ska uppnås bland annat genom en utvidgning av naturskyddsplaneringens verkningsfullhet genom att stärka dess rättsliga grund och öka växelverkan i beredningen, utvidga det rättsliga skyddet för naturtyper och arter som är i behov av skydd, främja kompensation för försämringar av naturvärden samt stärka hanteringen av den naturinformation som behövs vid bedömningen av skyddsåtgärderna. Lagförslaget innebär också att en princip om ekologisk kompensation införs i naturvårdslagstiftningen och att klimatförändringens betydelse och samband med naturvärden erkänns.

EU:s strategi för biologisk mångfald har som mål att stoppa förlusten av biologisk mångfald och vända utvecklingen i positiv riktning före 2030. Också i regeringsprogrammet är målet att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden. Trots internationellt och nationellt uppställda mål och olika handlingsprogram har utarmningen av den biologiska mångfalden inte kunnat förhindras. Den biologiska mångfalden i Finland minskar ytterligare. Av alla arter som bedömts i Finland är nu 11,9 procent hotade. Motsvarande siffra år 2000 var 8,0 procent och år 2010 10,5 procent. Vi påpekar att av de hotade arterna i skogarna är cirka 80 procent arter i gamla moskogor och lundskogor, och 55 procent förekommer i lundar och solexponerade sluttningar, som utgör endast cirka 1,5 procent av skogsarealen. Samspelet mellan ekosystemen är komplicerat, vilket innebär att hotstatus inte kan bedömas enbart utifrån antalet arter. Nästan hälften, 48 procent, av Finlands naturtyper är nu hotade. I södra Finland är andelen hotade skogsbiotoper klart större än i norra Finland. Exempelvis finns 96 procent av lundarna i Södra Finland, och 77 procent av dessa lundbiotoper är hotade. Det krävs betydande insatser för att situationen ska bli bättre. På riksnivå är reformen av naturvårdslagen en viktig åtgärd för att trygga den biologiska mångfalden, men såsom det redan konstateras i propositionen är det inte tillräckligt för att uppnå det uppställda målet. Vi betonar att naturvårdslagen också har betydande konsekvenser för verksamhetsförutsättningarna för de näringar som grundar sig på användningen av naturresurser och för markägarnas rättsskydd. För att naturvårdslagens mål för biologisk mångfald ska kunna nås är det viktigt att regleringen är samhälleligt och lokalt godtagbar också i fråga om konsekvenserna för näringarna och markägarnas rättigheter. Markägarnas rättsskydd, egendomsskydd och investeringsskydd ska under alla omständigheter tryggas. Det är viktigt att man mäter och följer upp de samhälleliga konsekvenserna av genomförandet av lagen.

Den biologiska mångfalden är av stor betydelse för de naturresursbaserade verksamheter som hör till jord- och skogsbruksutskottets ansvarsområde. Den biologiska mångfalden möjliggör naturens funktioner, vilka å sin sida möjliggör välfärd som bygger på bland annat naturresurser och

Utlåtande JsUU 30/2022 rd Avvikande mening 1

ekosystemtjänster. De ekosystemtjänster som nämns i propositionen blir inte enbart till i den natur som avgränsas till ett naturskyddsområde eller som på annat sätt skyddas som ett separat område, utan naturens processer producerar ekosystemtjänster överallt, också i jordbruksområden, ekonomiskogar och vattendrag där det förekommer fiske. Vi anser att ansvaret för att trygga den biologiska mångfalden vilar på alla och att kostnaderna inte enbart får falla på exempelvis markägarna eller dem som bedriver jord- och skogsbruk. Vi betonar att det traditionella jordbruket också bidrar till att trygga mångfalden. Till exempel är alla typer av kulturbiotoper hotade och förutsätter vårdåtgärder, såsom slåtter, betesgång eller avlägsnande av trädbestånd. Det finns också möjlighet att ansöka om till exempel ekonomiskt stöd för vård och restaurering av områden.

Vi framhåller att det är viktigt att beslut som syftar till att trygga den biologiska mångfalden grundar sig på ett heltäckande kunskapsunderlag och kontinuerlig uppföljning av naturens tillstånd. Vi välkomnar det som föreslås i naturvårdslagen om datasystemet för naturvård, förvaltningen av systemet och informationens kvalitet. Vi påpekar också att det fortfarande finns brister, i synnerhet i fråga om omfattningen av och tillgången till information om livsmiljöer. Det är viktigt att så snart som möjligt kartlägga de återstående statliga naturskogarna. Forskning visar att klimatförändringen och förlusten av den biologiska mångfalden hör samman och förstärks av varandra. Det här gäller också begränsningen av klimatförändringen och anpassningen till den. Till exempel främjar kolodling den biologiska mångfalden under jordytan, och genom att stödja ett grövre trädbestånd och på det sättet stärka skogssänkorna kan skogarnas biologiska mångfald förbättras. Å andra sidan kan restaurering av myrarna och hyggesbränning som är viktig för skogarnas biologiska mångfald öka växthusgasutsläppen i synnerhet på kort sikt. I 13 § i förslaget till naturvårdslag, som gäller en nationell strategi och ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald, nämns att de planer som avses i 7—9 § i klimatlagen ska beaktas. Vi noterar att det bidrar till samordningen av målen i naturvårdslagen och klimatlagen. Det är också viktigt att inse att de åtgärder som vidtas för att trygga den biologiska mångfalden och återställa naturen i vissa situationer kan ha skadliga konsekvenser för klimatmålen eller vattenskyddet. Med tanke på den samhälleliga acceptans som lyfts fram ovan är det också viktigt att bestämmelserna om naturvård och klimatfrågor är konsekventa och förutsägbara.

I den föreslagna naturvårdslagen har man vid sidan av det traditionella, statiska skyddet starkare lyft fram aktiva åtgärder för att trygga den biologiska mångfalden. Ett bra exempel är stöd för vård av den biologiska mångfalden. I naturvårdslagen togs det redan genom en ändring år 2020 in bestämmelser om stöd som beviljas i form av varor eller tjänster för åtgärder som främjar restaurering och vård. I den föreslagna naturvårdslagens 4 kap. görs smärre preciseringar och dessutom kompletteras kapitlet med bestämmelser om ekonomiskt understöd. Enligt 69 § i lagförslaget 7 kap. om skydd av naturtyper kan stöd och understöd beviljas för istandsättning och vård av hotade naturtyper i enlighet med 4 kap. Den föreslagna nya bestämmelsen om ekonomiskt stöd till frivillig vård och restaurering av arternas livsmiljöer med statsmedel erbjuder markägare och andra lokala aktörer nya möjligheter till affärsverksamhet. Vi framhåller att det är viktigt att åtgärderna för att förbättra naturens tillstånd i första hand bygger på markägarnas frivillighet. Lagförslaget 14 § om åtgärdsprogram för frivilligt naturskydd ger de åtgärdsprogram som redan i flera års tid varit i bruk en starkare roll som en del av naturvården. Metso-programmet, som nämns i detaljmotiveringen till paragrafen, är ett även på internationell nivå uppskattat exempel på ett system som uppmuntrar enskilda skogsägare att skydda skogsnaturen och som täcker de kostnader och inkomstbortfall som dessa åtgärder orsakar dem. Också inom restaureringsprogrammet Helmi

Utlåtande JsUU 30/2022 rd Avvikande mening 1

och programmet Sotka för sjöfåglars livsmiljöer har ett viktigt arbete utförts för att skydda hotade livsmiljötyper och arter i samarbete med markägare och jaktorganisationer.

Naturskyddsområden

I bestämmelserna om naturskyddsområden i lagförslagets 6 kap. görs flera preciseringar och flera uppdateringar av teknisk natur. Enligt förslaget ska Forststyrelsen inte längre kunna bevilja tillstånd till malmletning i nationalparker och naturreservat. I andra statliga naturskyddsområden ska det fortfarande vara möjligt att bevilja detta tillstånd på vissa preciserade villkor. De övriga föreslagna ändringarna i bestämmelserna om användningen av naturskyddsområden innebär i praktiken att användning som inte äventyrar målen för skyddet av områdena görs smidigare och lättare, vilket vi välkomnar. På motsvarande sätt är det viktigt att fiske i enlighet med de allmänna fiskerättigheterna också i fortsättningen tryggas i nationalparker och naturreservat. Vi påpekar att de privata naturskyddsområden som avses i den föreslagna 47 § omfattas av ett stort antal varierande, och i många fall tämligen oklara, bestämmelser som begränsar fisket. Till denna del är det på många områden nödvändigt att uppdatera och förenhetliga fridlysningsbestämmelserna så att de överensstämmer med bestämmelserna i lagen om fiske.

Det föreslås att det i nationalparker och naturreservat direkt med stöd av lag ska vara tillåtet att utan undantagstillstånd bekämpa och avlägsna invasiva främmande växtarter. Det föreslås också att bestämmelserna om jakt i nationalparker och andra statliga naturskyddsområden ändras så att det direkt med stöd av lagen ska vara tillåtet att fånga och döda de invasiva främmande arterna mink och mårhund utan undantagstillstånd, liksom även att driva älg och vitsvanshjort. Vi påpekar att det i naturvårdslagen för tydlighetens skull bör användas samma terminologi i fråga om vilt som i jaktlagen. I propositionen och i den föreslagna 50 § i naturvårdslagen används på finska "valkohäntäkauris" för vitsvanshjort istället för den vedertagna term som används i jaktlagen, "valkohäntäpeura" (*odocoileus virginianus*). Det här berör endast det finska lagförslaget. I ovan nämnda naturskyddsområden tillåts det enligt lagförslaget att med egen anmälan och utan separat tillstånd avliva ett skadat djur och ta hand om det döda djuret. Vi betonar att den föreslagna ändringen till denna del minskar den administrativa börda som tillståndsförfarandet medför och samtidigt påskyndar de åtgärder som krävs för att ett djur ska kunna avlivas på ett etiskt sätt. Ändringen är således mycket välkommen. Enligt förslaget kan det dessutom vid inrättandet av statliga naturskyddsområden i fortsättningen genom förordning beslutas om att tillåta jakt också i naturskyddsområden på mindre än 100 hektar. Jakten är en viktig del av den finländska kulturen. Vi instämmer i det som nämns i propositionen om att tillåtelse av jakt indirekt kan ha positiva konsekvenser för mångfalden, genom att göra inrättandet av naturskyddsområden mer godtagbart och på så sätt underlätta inrättandet av skyddsområden.

Vi fäster uppmärksamhet vid bestämmelserna om avveckling av naturskyddsområden i det föreslagna 6 kap. Bestämmelser om inrättande av nationalparker och naturreservat med en areal på minst 1 000 hektar utfärdas även i fortsättningen genom lag, och betydande ändringar som berör områdena förutsätter således ändringar i lagen. Bestämmelserna om avveckling av ett privat naturskyddsområde och lindring av fridlysningsbestämmelser enligt den föreslagna 61 § i naturvårdslagen motsvarar i huvudsak gällande lag och rättspraxis. Den föreslagna 62 § om avveckling av ett statligt naturskyddsområde och lindring av fridlysningsbestämmelserna är däremot helt ny. Ett statligt naturskyddsområde som har inrättats genom förordning kan enligt den före-

Utlåtande JsUU 30/2022 rd Avvikande mening 1

slagna 62 § helt eller delvis avvecklas om fridlysningen av området står i vägen för ett projekt eller en plan av ytterst viktigt allmänt intresse och det inte finns något tekniskt och ekonomiskt genomförbart alternativ till projektet eller planen. Tröskeln för att avveckla ett område har formulerats på motsvarande sätt som för avvecklingen av privata naturskyddsområden enligt 61 §. Vi understryker att statliga naturskyddsområden är av riksomfattande betydelse och att de å andra sidan inte är förknippade med likadana frågor om egendomsskydd och näringsfrihet som privata naturskyddsområden. Tröskeln för avveckling ska vara högre och bedömningen av om ett projekt är av ytterst viktigt allmänt intresse ska vara strängare i fråga om statliga naturskyddsområden än privata områden.

Skydd av naturtyper

Enligt 7 kap. i förslaget till naturvårdslag ska hotade naturtyper i fortsättningen definieras genom en förordning som utfärdas med stöd av naturvårdslagen. Till skillnad från vad som gäller i fråga om artskyddet har hotade naturtyper inte specificerats i den gällande lagen. I och med att kunskapen om naturtyper och hotet mot dem har blivit bättre är det möjligt att specificera hotade naturtyper. Enligt den föreslagna 64 § får det genom förordning av statsrådet föreskrivas att en naturtyp som enligt den nationella hotbedömningen av naturtyper i Finland är utsatt för minst en hög risk för att försvinna från naturen ska fastställas som en hotad naturtyp. Beredningen av en förordning om dessa naturtyper pågår fortfarande, men det bedöms preliminärt finnas cirka 80 hotade naturtyper eller grupper av naturtyper. Vi påpekar att Finland är ett skogsrikt land vars areal till tre fjärdedelar utgörs av skog. En stor del av arterna i vårt land har anpassat sig till livet i skogarna. Största delen av våra hotade arter lever i skogarna. Enligt jord- och skogsbruksministeriets uppskattning uppgår arealen för de arter som ska klassificeras som hotade till över 2 miljoner hektar. Största delen av dessa områden används för skogsbruk. Vi är mycket oroade över de indirekta konsekvenserna som bestämmelserna om hotade naturtyper har för skogsbruket. Den föreslagna regleringen är förknippad med en betydande risk för att områden som definieras som hotade naturtyper de facto faller utanför det ekonomiska nyttjandet om virkesköpare inte köper virke från dessa områden. Enligt propositionen har det inte några direkta rättsverkningar att en naturtyp föreskrivs som hotad, och således föreslås heller ingen ersättningsskyldighet för staten för fastställandet av hotade naturtyper. Vi anser att det är problematiskt att hotade naturtyper definieras genom en förordning som utfärdas med stöd av lagen, om konsekvenserna för markanvändningen är betydande. Grundlagsutskottet har dock i sitt utlåtande bedömt att syftet med bestämmelserna är att trygga särskilt sällsynta och sårbara naturtyper.

I 65 § i lagförslaget föreslås att myndigheterna i sitt beslutsfattande ska beakta de naturtyper som klassificerats som hotade enligt 64 §. Den nya bestämmelsen om beaktande av hotade naturtyper gäller beslutsfattandet enligt annan lagstiftning och medför att de eventuella merkostnaderna i huvudsak gäller projekt som redan i nuläget kräver omfattande naturinventeringar. Enligt motiveeringen ändrar skyldigheten att beakta hotade naturtyper inte förutsättningarna för beviljande av tillstånd eller godkännande av planer enligt andra lagar. Beaktandeskyldigheten kan inte i sig utgöra ett hinder för beviljande av tillstånd eller godkännande av planer men den förutsätter tydligare än tidigare prövning av myndigheterna i samband med beslutsfattandet. I praktiken kommer beaktandet av hotade naturtyper enligt detaljmotiveeringen sannolikt oftast att gälla bland annat miljötillstånd enligt miljöskyddslagen, vattenhushållningstillstånd enligt vattenlagen, täktverksamhetstillstånd enligt marktäktslagen, tillstånd enligt gruvlagen och planer enligt markanvänd-

Utlåtande JsUU 30/2022 rd Avvikande mening 1

nings- och bygglagen. Trots preciseringarna i detaljmotiveringen anser vi att skyldigheten att beakta hotade naturtyper förblir alltför bred och vag. Det bör föreskrivas tydligare om beaktandet av hotade naturtyper. Vi anser att beslut som begränsar den ekonomiska verksamheten också i fortsättningen bör fattas genom överklagbara beslut om avgränsning. I likhet med grundlagsutskottet fäster vi uppmärksamhet vid en effektiv inventering av strikt skyddade naturtyper och lagring av uppgifter i datasystemet för naturvård samt vid informationen till markägarna om de uppgifter som lagrats i systemet. Vi framhåller att dessa åtgärder är nödvändiga med avseende på markägarnas rättsskydd.

På samma sätt som i nuläget ska det i lagen också föreskrivas om ett förbud mot att förstöra eller försämra vissa förekomster som är viktiga för bevarandet av de naturtyper som särskilt anges i lagen, och detta förbud ska träda i kraft genom ett separat myndighetsbeslut. Enligt förslaget finns det sammanlagt tretton skyddade naturtyper som kräver ett myndighetsbeslut om avgränsning, medan det i den gällande lagen finns nio sådana naturtyper. Skyddet av naturtyper med rättsverkningar förutsätter i regel att markägaren hörs och att myndigheten fattar ett beslut om avgränsning. Vi anser att förfarandet med avgränsningsbeslut, som motsvarar den gällande lagen, är tydligt och i tillräcklig utsträckning tryggar markägarens rättigheter. De praktiska problem som förknippats med avgränsningsbesluten har haft att göra med resursbrist hos de närings-, trafik- och miljöcentraler som bereder besluten. Propositionen lyfter fram att det för att nå lagens syften krävs betydligt större resurser för att sköta myndighetsuppgifterna som anknyter till skyddet av naturtyper. Med tanke på markägarnas rättsskydd ser vi det som viktigt att myndigheternas resurser till denna del tryggas.

Som en ny metod att skydda naturtyper föreslår regeringen bestämmelser om ett förbud mot att förstöra eller försämra förekomsterna av vissa hotade och strikt skyddade naturtyper som ska gälla direkt med stöd av lagen. Enligt propositionen finns det dock bara två sådana naturtyper: serpentenberg och öppna kustdyner. Den sammanlagda arealen för de förekomster av naturtyper som föreslås bli strikt skyddade är cirka 1 150 hektar, av vilka en del redan har skyddats bland annat genom naturskyddsområden. I propositionen konstateras det också att förekomsterna av de naturtyper som föreslås bli strikt skyddade är naturligt sällsynta och har liten areal och är i huvudsak trädlösa eller trädfattiga. Den skogsekonomiska betydelsen av serpentenberg och block- och grusfält inom serpentenbergsområden minskar till följd av att skogsavverkning och skogsförnyelse ofta är svåra att genomföra i en del av objekten på grund av terrängformerna. Serpentenberg har när det gäller bestämningen av hur hotade de är klassificerats som sårbara och öppna kustdyner som starkt hotade. Med försämring av naturtyper avses enligt lagförslagets detaljmotivering att egenskaperna hos en viss förekomst eller funktionsbetingelserna för arter som är primära för naturtypen försvagas och med förstörelse att förekomsten skövlas eller att egenskaper eller primära arter utplånas. Vi understryker att förbudet mot att försämra hotade naturtyper inte får utgöra ett hinder för traditionell och sedvanlig användning av områdena, såsom för rekreation. Principiellt sett är det problematiskt att markägaren inte har direkta möjligheter att överklaga ett förbud mot att försämra en strikt skyddad naturtyp, eftersom det inte fattas ett separat avgränsningsbeslut enligt den föreslagna 67 §. Förslaget försvagar således markägarens rättsskydd. För ett överklagbart beslut i ärenden ska markägaren ansöka om undantag från förbudet mot att förstöra eller försämra naturtyper enligt 68 § i lagförslaget.

Utlåtande JsUU 30/2022 rd Avvikande mening 1

Utöver bestämmelserna om naturtyper i naturvårdslagen föreslås det att de naturtyper som skyddas med stöd av 2 kap. 11 § i vattenlagen kompletteras med kalkrika tjärnar samt bäckar. Åtgärder som äventyrar naturtillståndet i bäckfåran omfattas redan av tillståndsplikten enligt den gällande vattenlagen och sådana åtgärder kan således inte inledas utan tillstånd. Det föreslås att skyddet av naturtyper i vattenlagen utvidgas så att det utöver källor också omfattar källområden. Syftet med de ändringar som görs i vattenlagen är att förbättra tryggheten av mångfalden i vattenmiljön. Skyddet av naturtyper enligt vattenlagen kan i princip inte anses styra till exempel bedrivandet av skogsbruk eller begränsa skogsbehandlingsåtgärder. I sådana situationer ska dock bestämmelserna om skydd av livsmiljöer enligt skogslagen tillämpas. Å andra sidan anges det i propositionen att de identifierade hotfaktorerna för bäckar är dikning, bäckrensning och skogsförnyelse, diffusa utsläpp, vattenbyggnad och annat byggande. I vattenlagen är skyddet inte förknävat med ersättningsförfarande eller myndighetsbeslut om avgränsning. Därför är det motiverat att objekt som skyddas enligt vattenlagen är små samt lätta att identifiera och avgränsa. Det är oklart vilka konsekvenser vattenlagens bestämmelser om naturtyper har för skogsbruket, och därför anser vi att bestämmelserna om naturtyper i vattenlagen inte bör utvidgas så att de medför ekonomiska förluster för skogsägaren på grund av att avverkningar förhindras. Ändringarna i vattenlagen får inte heller leda till krav på nya administrativa förfaranden vid skogsavverkning, till exempel så att det krävs tillstånd i stället för anmälningsförfarande enligt skogslagen.

Artskydd

För att artskyddet ska kunna effektiviseras föreslås det i propositionen att det gällande kapitlet om artskydd i naturvårdslagen förtydligas, att skyddet av hotade arter stärks samt att bestämmelserna om handel och byte av arter införs i ett eget kapitel. Tillämpningsområdet för 8 kap. om skydd av arter föreslås dessutom bli ändrat så att bestämmelserna i kapitlet i fortsättningen inte ska tillämpas på fisk eller kräftor, utan bestämmelser om dem finns enbart i lagen om fiske. Vi anser såsom det föreslås i propositionen att bevarandet av fisk- och kräftarterna kan tryggas i tillräcklig utsträckning genom fiskelagens bestämmelser, och att det inte är nödvändigt att trygga fiskarternas mångfald i naturvårdslagen.

Jord- och skogsbruksutskottet har i samband med medborgarinitiativet om jakt på vitkindad gås (JsUB 8/2022 rd — MI 3/2020 rd) behandlat möjligheten att förnuftigt använda vitkindad gås som skjutits med dispens. Riksdagen godkände ett uttalande enligt vilket det förutsätts att användning av gäss som skjutits med stöd av undantagslov tillåts, och att regeringen bereder en proposition om ändring av naturvårdslagen så att det med stöd av undantaget i artikel 9.1 c i fågeldirektivet blir möjligt att ta till vara och förnuftigt använda vitkindad gås som dödade med undantagslov. Vi upprepar de synpunkter som då framfördes i utskottet. De åtgärder som tillämpas för att bekämpa skador som vitkindade gäss orsakar blir mer acceptabla och begripliga bland medborgarna om man i naturvårdslagen också godkänner att individer som dödade med undantagslov tas till vara i enlighet med artikel 9.1 c i fågeldirektivet.

Miljöutskottet behandlar också en av 112 ledamöter undertecknad lagmotion (LA 19/2021 rd) där det föreslås att hållande i fångenskap och nyttoanvändning ska vara tillåtet i fråga om vitkindad gås och skarv som skjutits med undantagslov enligt artikel 9.1 i fågeldirektivet. I den gällande naturvårdslagen ingår en möjlighet att bevilja ett sådant undantag till den del det i 49 § 4 mom. hänvisas till alla de grunder för att bevilja undantag som nämns i artikel 9 i EU:s fågeldirektiv. Vi no-

Utlåtande JsUU 30/2022 rd Avvikande mening 1

terar att det i 85 § i förslaget till naturvårdslag inte föreslås att artikel 9.1 c i fågeldirektivet ska tillämpas. Vi ser det som viktigt att det i det föreslagna 85 § 2 mom. också hänvisas till bestämmelserna i artikel 9.1 c i fågeldirektivet, enligt vilka undantaget behövs för att ”under strängt kontrollerade förhållanden och på selektiv grund tillåta fångst, hållande i fångenskap eller annan förnuftig användning av vissa fåglar i litet antal”. Alternativt är det för att bevara nuläget tillräckligt att 2 mom. kompletteras med ”eller på någon annan grund som avses i artikel 9.1 i fågeldirektivet”. Vi anser att grunden för undantag som gäller tillvaratagande och användning av fångst ska omfatta både vitkindad gås och skarv.

I yttranden till utskottet har man fäst uppmärksamhet vid de skador som skarvarna orsakar det kommersiella fisket. Skarven orsakar skador på fångsten och fiskeredskapen, ger upphov till minskad fångst i närheten av skarvkolonierna och förändrar fiskarnas beteende. Skadorna begränsar sig således inte till skador på fångsten. I sitt svar på regeringens proposition med förslag till lag om förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta djur (RSv 193/2021 rd — RP 154/2021 rd) förutsatte riksdagen att statsrådet snarast möjligt utreder de skador som skarven orsakar det kommersiella fisket och bereder en separat proposition om stödordningen, om utredningen visar att betydande skador orsakas. En rapport om hur beredningen framskrider ska ges före utgången av 2022, om en sådan proposition inte har lämnats till riksdagen. Utskottet har konstaterat att frågan om ersättning för de skador som skarven orsakar fisket fortfarande inte har lösts. Ett forskningsprojekt om detta är på väg att inledas och resultat torde fås tidigast under år 2023. Situationen är ohållbar för fiskerinäringen. Riksdagen har också i sitt svar på proposition RP 154/2021 rd förutsatt att de undantagsförfaranden som fågeldirektivet möjliggör tillämpas flexibelt för att förebygga skador orsakade av skarvbeståndet. I ett yttrande till utskottet konstateras att det nuvarande förfarandet med undantagslov för skarv har visat sig vara mycket svårt för sökanden, eftersom undantagsloven ofta är förknippade med villkor som gör det svårt eller omöjligt att verkställa dem i praktiken. Vi förutsätter att miljöutskottet med beaktande av riksdagens ovannämnda uttalanden bedömer möjligheterna att i de föreslagna 85 och 86 § i naturvårdslagen begränsa skador som skarven orsakar. Vi anser att man genom den förordning av statsrådet som avses i 72 § i förslaget till naturvårdslag inte heller får förhindra att skarvbon förstörs utanför förökningstiden.

I naturvårdslagen föreslås ett nytt 9 kap. som gäller innehav, handel, import och export av individer av arter. Genom den föreslagna 90 § om import och export av arter utvidgas importbegränsningarna för djur och delar av djur avsevärt. Vi påpekar att det för att skydda vilda djurarter finns ett välfungerande regleringssystem på internationell och EU-nivå för handel med och import och export av arter. Regleringssystemet grundar sig på konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora), det så kallades Cites-avtalet, och den EU-lagstiftning som syftar till att verkställa avtalet. Den tillståndsgregering och de export- och importförbud samt andra mekanismer som ingår i det internationella Cites-avtalet och i EU:s ännu striktare Cites-lagstiftning hindrar redan i nuläget internationell export och import som inte är hållbar för arten i fråga. I vissa länder stöder laglig jakt djurbeståndens existens, finansierar bekämpning av olagligt dödande på lokal nivå och skapar ett behov av att bevara naturmiljön. I stället för det totalförbud mot import som föreslås i 90 § i naturvårdslagen anser vi det motiverat att bestämmelsens tillämpningsområde begränsas till att endast gälla import från länder utanför EU.

Utlåtande JsUU 30/2022 rd Avvikande mening 1

Frivillig ekologisk kompensation

Det föreslås att det i naturvårdslagen införs bestämmelser om ekologisk kompensation, alltså frivillig kompensation för en försämring av naturvärden. En privat markägare, ett företag, en kommun eller ett statligt affärsverk som i sin verksamhet försämrar naturvärden kompenserar för försämring genom att producera naturvärden på en annan plats än den där försämringen sker. Frivillig kompensation med stöd av lag och myndighetsverifiering i samband med den kan för sin del sporra aktörerna att tillämpa ekologisk kompensation och också stärka företagens verksamhetsbetingelser på den internationella marknaden. Vi påpekar att frivillig ekologisk kompensation dock kan genomföras också genom avtal, alltså kräver den inte nödvändigtvis reglering som stöd. I de utlåtanden som lämnats till utskottet har det å ena sidan kritiserats att skyldigheten att betala ekologisk kompensation slopas i lagen. Å andra sidan har det ansetts att det är för tidigt att ta in bestämmelser om frivillig kompensation i lagen med tanke på de ringa praktiska erfarenheterna av kompensationen. Risken med bestämmelserna om ekologisk kompensation anses vara att de i alltför hög grad kan inskränka flexibiliteten i de frivilliga verksamhetsmodellerna och minska de ekonomiska aktörernas möjligheter att bedriva lönsam affärsverksamhet. När ekologisk kompensation blir vanligare i Finland är det dessutom möjligt att stora skogsområden omfattas av kompensationen, vilket kan ha oförutsebara konsekvenser för skogsbruket. Vi understryker att det är viktigt att det vid genomförandet av lagen noggrant bedöms hur bestämmelserna om ekologisk kompensation fungerar i praktiken och vilka konsekvenser de har, och att bestämmelserna vid behov ändras utifrån bedömningen.

Markägarnas rättsskydd och bestämmelserna om ändringssökande

Det föreslås att bestämmelserna om ersättning i naturvårdslagen preciseras och kompletteras till vissa delar. I 113 § om statens ersättningsskyldighet föreslås dessutom bestämmelser om att kumulativa skador ska beaktas vid fastställandet av den i lagen avsedda betydelsefulla olägenhet som besluten eventuellt orsakar fastighetsägaren eller innehavaren av en särskild rättighet. För markägarnas del är de viktigaste ekonomiska konsekvenserna av regleringen i naturvårdslagen i praktiken begränsningarna till följd av skyddet av naturtyper och arter samt situationer som involverar behov av inlösning. Enligt propositionen är konsekvenserna för markägarnas ekonomiska ställning i regel dock rätt små till följd av statens ersättningsskyldighet. Vi anser det vara viktigt att markägarna har rätt till ersättning i alla situationer där bestämmelserna i naturvårdslagen medför olägenheter som på grund av begränsningar i användningen ska ersättas. Ersättningsbestämmelser som upplevs som fungerande och rättvisa har en avgörande betydelse för egendoms-skyddet och den allmänna acceptansen för naturskyddet.

De föreslagna bestämmelserna om ändringssökande i naturvårdslagen motsvarar i huvudsak de gällande bestämmelserna. Enligt 136 § i lagförslaget har sådana registrerade lokala eller regionala sammanslutningar vars syfte är att främja naturvärden eller miljövärden besvärsmått i fråga om andra beslut som fattats med stöd av lagen än beslut om ersättning, stöd, understöd och frivillig kompensation för försämring. Det föreslås att dessa registrerade sammanslutningars besvärsmått utvidgas något i sak genom att antalet beslut som faller utanför ändringssökandet och som är väsentliga för skyddet minskar. Enligt propositionen finns det inget motsvarande behov i fråga om markägare och till exempel näringsidkare, eftersom besvärsmått redan föreligger i och med att de är parter. Vid beredningen av lagen behandlades också ett alternativ där den regionala begräns-

Utlåtande JsUU 30/2022 rd

ningen av besvärsrätten för sammanslutningarna slopades. Grunderna för bestämmandet av besvärsrätten ändrades inte till denna del, eftersom beslutsfattandet om naturvård är starkt bundet till en viss plats och dess regionala konsekvenser. Vi anser att det av ovan nämnda skäl är motiverat att besvärsrätten för sammanslutningar begränsas till lokala eller regionala sammanslutningar, och vi betonar att sammanslutningens koppling till området också bör grunda sig på genuin och faktisk verksamhet i området.

Avvikande mening

Vi föreslår

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 25.11.2022

Jari Myllykoski vänst
Raimo Piirainen sd
Seppo Eskelinen sd
Anders Norrback sv

Utlåtande JsUU 30/2022 rd
Avvikande mening 2

Avvikande mening 2

Motivering

Vi anser att jord- och skogsbruksutskottet som utlåtande borde ha godkänt en text som är identisk med den avvikande mening som undertecknats av ledamöterna Piirainen, Eskelinen, Myllykoski och Norrback, med undantag av punkterna 16 och 17 om vitkindad gås och skarv, som vi anser att borde ha strukits ur texten.

Avvikande mening

Vi föreslår

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 25.11.2022

Satu Hassi gröna
Tiina Elo gröna